

EVROPA ENO SAMO VOJAŠKO TABORIŠČE

MOBILIZACIJA V FRANCIJI IN ČEHOSLOVAŠKI

Hitler pravi, da ne bo čakal dalj kot do prvega oktobra

Predsednik Roosevelt svari pred posledicami grožeče vojne in apelira za mir. — Daladier spet obljubil pomoč Čehoslovaški. — Chamberlainova vlada sklical zasedanje angleškega parlamenta

Položaj v Evropi se je sredi preteklega tedna nenašla v drugo smer. Hitlerjeve nadaljnje zahteve so se očivlino začele upirati tudi angleškim torijem in rožljanje z orožjem se je naenkrat potrojilo. Čehi, ki so bili že izgubili vsako upanje, so zopet začeli upati, da jih njihovi zavezniki vendar ne bodo popolnoma puštali na cedilu ter jih brez pogojov prodali Hitlerju.

Prezgodnjne veselje?

Ko je vlada Milana Hodže v začetku tedna naznala, da ji ne preostaja drugega kakor kapitulirati in sprejeti londonsko-pariški sporazum, ki je določal žrtvovanje čeških sudetskih pokrajin Hitlerju, so bili henleinovci že pijani od veselja, češ, "anschluss" je dovršena stvar. V več obmejnih mestih so že razobesili zastave s klijastim križem. Henlein je obenem hitel z združanjem svojih udarnih čet na meji Čehoslovaške. Izgledalo je, da je odbila zadnja ura čehoslovaški samostojnosti. London in Pariz sta klonila pred Hitlerjem, sovjetska Rusija je molčala, takisto Rumunija in Jugoslavija, Mussolini pa je obetal svojo pomoč Hitlerju, dočim sta začeli Poljska in Madžarska tudi zahtevati vsaka svoj "kos potice".

Hitler zahteva še več

Hitlerju, ki najbrž ni nikdar toliko pričakoval od Londona in Pariza, se je pa naenkrat zadeval, da so mu ponudili premalo in je začel zahtevati več. Njegovi zavezniki so postali skrajno arogantni. Napadi na češke obmejne postojanke so se množili. Sredi tega vrenja je vlada Milana Hodže podala ostavko in predsednik republike dr. Beneš.

ZMAGA ŠVEDSKIH SOCIALISTOV

Dandanačni marsikateri so drug obupuje, češ, saj nikamor ne pridemo. Začasni porazi in umiki na delavski fronti mu jemljeno pogum in vero v bodočnost socializma. Ampak povsod ni socializem na umiku.

Vzemimo Švedsko. Pred kratkim so tam vrile volitve, ki so prinesle švedskim social-demokratom večino v okrajnih, zastopilih, kar pomeni tudi večino v višji zbornici švedskega parlamenta, dočim imajo v nižji zbornici polovico glasov in jim je treba dobiti samo enega za kontrolo vlade. Doslej so izvajali svoje socialne reforme v koaliciji s kmečko stranko. In kar je še posebno razveseljivo — švedski zavezniki so popolnoma pogoreli; doslej so imeli dva mandata, zdaj imajo pa figo.

Švedski socialisti so zmagali, ker so ljudstvo prepričali, da mu hočejo dobro. Polagomo se bodo odprle oči tudi drugim ljudstvom in sledile bodo nadaljnje zmagane.

CHAMBERLAIN V NEMCIJU

Slika s Chamberlainovega obiska pri Hitlerju, vzeta, ko so se sestali zadnji teden v Monakovem (Bavarska) angleški premijer Chamberlain (na desni), angleški poslanik v Berlinu Neville Henderson in nemški zunanjki minister Joachim von Ribbentrop (na lev). Slednji je pozdravil angleški državnika, ko je Chamberlain prinesel Hitlerju načrt za odstopitev sudetskih krajev na Čehoslovaškem nacijski Nemčiji.

DROBIŽ OD VSEPOVSOD

Konec boja v UAW

Sidney Hillman in Philip Murray, ki sta po naročilu Johna L. Lewisa posredovala v sporu v vodstvu unije avtih delavcev, sta naznala, da se je doseglo kompromis, ki bo zadovoljil splošno članstvo unije. Usoda izključenih glavnih uradnikov leži v rokah posredovalcev.

Ickes kritizira

Notranji tajnik Harold Ickes je pred kratkim ostro kritiziral reakcionarje, ki strašijo Ameriko z "rdečim slanikom" ali komunizmom. Ickes je dejal, da se komunizem ali fašizem ne more vsidrati v Združenih državah, dokler se ljudstvu zagotovi poštena eksistanca. Ljudstvu je treba dati socialne reforme, katerim tako nasprotujejo ravno ti ljudje, ki vedno opozarjajo na "rdeče strašilo", pravi Ickes, pa se nam ne bo treba batiti "inozemskih sistemov". Sicer je pa pri teh ljudeh "nevaren komunist" vsakdo, ki govorja, da je treba izboljšati ekonomski položaj velikega dela ameriškega ljudstva.

Ameriška pšenica za Španijo in Kino

Zvezna vlada je dala na razpolago Rdečemu križu 250 tisoč bušljivih pšenice, ki jo namenava Rdeči križ poslati v Španijo in Kino, kjer bo razdeljena med vojne begunce. Pšenico oziroma moko bodo transportirale brezplačno tri ladje zvezne pomorske komisije.

Borah in Blum

Zvezni senator Borah je zadnje teden kritiziral bivšega francoskega premijera Leona Bluma, ker je apeliral na predsednika Roosevelta za intervencijo v evropski krizi. Borah je opozoril Bluma, da je čehoslovaki v prvi vrsti politično dete Francije, ki ji je svečano obljubila, da jo bo branila, a bo kdaj napadena. — Senator Pittman je pa ostro kritiziral angleško in francosko vlado zaradi pripravljenosti, prodati Čehoslovaško Hitlerju.

Proti japonskim nasilnikom

V New Yorku so ustanovili organizacijo pod imenom American Committee for Non-Participation in Japanese Aggression (Nadaljevanje na 3. strani.)

Lewis za boj proti fašizmu

John L. Lewis, načelnik CIO, je pretekli teden v govoru pred 50.000 ljudmi v Mexico Cityju obljubil podporo svoje organizacije za boj proti fašizmu. Lewis je govoril za časa zborovanja Mednarodnega konгрesa proti vojni in fašizmu, ki je zboroval v glavnem mestu Mehike in katerega so se udeležili delegati iz Evrope in Južne Amerike. Izmed ameriških fašističnih organizacij je imenoval Srebreni srace, Ku Klux Klan, Črno legijo in Nemško-ameriški bund. Lewis je udaril tudi po terorju, ki ga izvaja v Californiji bizniška organizacija Associated Farmers.

"V Združenih državah so reakcionarne korporacije zravnoma nasprotovale pravici delavcev do organizacije", je dejal Lewis. "Te skupine sicer še niso odprte prele na stran fašizma, vendar bi to storile ob prvi ugodi priliku. Zato moramo biti vedno čuječi, da lahko pravočasno razkrinkamo fašizem v vseh njegovih oblikah."

"Mi smo se sestali tu, da podudarimo skupno voljo delati na tem, da se ohranijo naše demokratične ustanove pred interesi, ki bi jih radi uničili. Demokracija je imela vedno svoje sovražnike. Ti so zdaj organizirani pod črno zastavo fašizma... in med nimi in fašizmom ne more biti miru. Mi smo pripravljeni združiti naše sile z delavci te hemisfere in vsega sveta za boj proti našemu skupnemu sovražniku."

Gоворil je tudi mehiški predsednik Cardenas, ki je izjavil, da je naloga svetovnega delavstva, da vodi akcijo za svetovni mir na podlagi socialne pravljnosti. Obenem je kritiziral koncentracijo bogastva v rokah nekaterih posameznikov in korporacij, kar je vzrok masne revščine, brezposelnosti in vojne. O kapitalizmu je dejal, da se ne ustraši nobenega zločina, kakor uničevanja mest in pokrajini in masnega pobiranja žen in otrok, samo da ohrani svojo moč.

Alfonz je previden

Bivši španski kralj ne veruje v Francovo zmago. General Franco je baje povabil bivšega kralja Alfonza naj se vrne v nacistično Španijo. Alfonz pa je povabil odklonil in dejal, da bo rajše počkal na izid vojne. Mož si najbrž misli, da je previndost zelo lepa v koristna čednost. Ponudeni maček je itak še v žaklu...

Fašizem v cvetju med ameriškimi Italijani

Mussolini ima v Združ. državah zaslombo pri številnih fašističnih organizacijah. Njegovo propagando razširja sedem italijanskih dnevnikov in na stotine drugih periodičnih publikacij.

Ko so ameriški listi pred meseci razkrinkali delovanje načinov organizirani ameriško-italijansko dečo po načinu Mussolinijeve Balille. Na tisoče teh otrok potem vsako leto pošljajo v Italijo, kjer so gosti Mussolinija v letoviskih resortih, ki so bili ustanovljeni za Italijane, ki žive v inozemstvu. Tam jih oblačajo v uniforme balill ter prepojajo njihove mlaude možgane s fašističnim strupom. Ko se ti otroci vrnejo v Združ. države, znajo pozdravljati po fašistično, Mussolini je njihov ideal in njihovo največje veselje je, kadar lahko nastopajo v uniformah balill.

Vladni agenti organizatorji

Fašistično gibanje med ameriškimi Italijani so organizirali Mussolinijevi agenti — konzuli in poslanški uradniki — ki so pridobili za njegove namene tukajšnje italijansko časopise, javne delavce in duhovčino, nakar je šlo delo hitro izpod rok. Danes je v Združenih državah sedem italijanskih dnevnikov, ki odprt zagovarjajo fašistično vladno obliko, poleg tega pa je še na stotine drugih italijanskih periodičnih publikacij, ki služijo istemu namenu. Italijanske šole in cerkve v Združenih državah so tudi v službi Mussolinijeve propagande. Tej služijo tudi gledališče in radio. V New Yorku razširjajo Mussolinijevi agenti fašistično propagando potom štirih radijskih postaj (WBNX, WBL, WOW in WHOM).

Zastrupljevanje mladine

Era izmed glavnih nalog Mussolinijevih agentov je bila, organizirati otroke ameriških Italijanov. To delo vodi neki profesor Mario Giani, ki nastopa kot vodja organizacije Dante Alighieri, ki paradiira pred javnostjo kot kulturna organizacija, v resnicu je pa fašistična propagandna organizacija. Njegov glavni stan je v prostorih italijanskega konzulata v New Yorku. Giani ima agente v vseh večjih ameriških mestih, kjer je kaj Italijanov; in mnogi izmed njih so nastavljajo.

Tudi udarne čete imajo samo propagandno delo pa Mussolinijevih agentov ne zadrstuje, zato so organizirali tudi fašistične udarne čete, ki se imenujejo "squadristi". Ameriška javnost, ki je bila nekoliko poučena o aktivnosti nacijskih "šturmbarjev", o njihovih italijanskih prijateljih nič ne ve. In vendar Mussolinijevi agenti že dolga leta važajo te udarne oddelke čisto (Nadaljevanje na 5. strani.)

Kaj pravijo ti možje?

Predsednik Roosevelt pravi: — Nadaljevati je treba z mirovnim prizadevanjem... Vojna bo uničila milijone človeških življenj in gospodarstvo prizadetih držav... in njihova socialna struktura se bo prejkone sesula v razvaline... Združene države niso zapletene v nobene politične zveze... niti v mrežo sovraštva... Toda apeliram v imenu človeštva, civilizacije...

Mussolini: — Prepustimo Čehoslovaško njeni usodi in ustvarimo novo Evropo... Stara Evropa, ustvarjena v Versaillesu, je mrtva...

Hitler: — Nemčija je dala že dovolj koncesij in zdaj je tega dovolj... Moje stališče glede sudetskih Nemcev ostane nespremenjeno... Moja potprežljivost je pri kraju... Benešu so znani naši pogoji, ki ostanejo nespremenjeni... Če se ne poda, bomo vzeli zadevo v svoje roke...

Mi imamo armando, kakršne še ni videl svet...

Dr. Goebbels: — Hitlerja ne vrže noben pritisk iz začetnega tira...

Dr. Beneš: — Čehoslovaška je storila vse, kar je bilo v njeni moći, da se to vprašanje reši na miren način...

Vlada še vedno upa, da se bo to zgodilo, toda v slučaju naša bomo branili...

Vladimir Hurban, čehoslovaški poslanik v Washingtonu: — Rooseveltov apel je prišel prepozno...

Dve tretjini ameriškega ljudstva v pomankanju

Predsednik Roosevelt je že večkrat poudaril, da je ena tretjina ameriškega prebivalstva (družin) manj kot 21 dolarjev na teden in dve tretjini manj kot \$28. Najbolj udarjena tretjina prebivalstva, ki ima (na družino ali neporocene posameznike) manj kot \$780 in povprečno samo \$471 letnih dohodkov, je v pokritem razdobju prejela jedva okrog deset odstotkov narodnih dohodkov.

Poročilo je bilo objavljeno pod naslovom "Dohodki konzumentov v Združenih državah in njihova razdelitev v letih 1935-36" in podaja najbolj popolno sliko, kar jih je še bilo podanih o razdelitvi narodnih dohodkov. To poročilo pove, da ima ena tretjina ameriških najmanj \$903 letnih dohodkov. Razmere so nekoliko boljše v

kot petnajst dolarjev tedenskih dohodkov, polovica prebivalstva (družin) manj kot 21 dolarjev na teden in dve tretjini manj kot \$28. Najbolj udarjena tretjina prebivalstva, ki ima (na družino ali neporocene posameznike) manj kot \$780 in povprečno samo \$471 letnih dohodkov, dočim je imela polovica od vseh delavskih družin manj kot \$1,175 letnih dohodkov.

Delavci na jugu so najslabše plačani, sploh najslabše plačani so pa poljedelski delavci na jugu, kjer ima polovica najemniških družin manj kot \$645 in polovica črnskih najemnikov pa še manj kot \$460 letnih dohodkov. "Samostojni farmarji" v teh krajih so nekoliko boljši, kar poštevajo, da potrebujeta manj kot \$1,010 in polovica črnskih farmarjev manj kot \$600 letnih dohodkov. Razmere so nekoliko boljše v

industrijskih krajih na severu in zapadu, kjer je delavstvo organizirano v unijah (danes tudi tu ni več tako).

In takozvani srednji razred? Če vzamemo za podlagu letni dohodek od \$2,000 do \$10,000, tedaj se nam odkrije, da je bilo že leta 1935 samo 18 odstotkov prebivalstva s takim letnim dohodkom.

Družine, katerih letni dohodki so znali \$10,000 ali več, pa predstavljajo samo en odstotek prebivalstva!

Ce bili dohodki enakomerno razdeljeni, bi bila dobitna vsaka ameriška družina v omenjenem letu \$1,500 letnega dohodka, čeprav je bilo ameriško gospodarstvo (produkcia) že v močnem zastoju. Ampak mnogo ljudi še zmorej verjame, da ni nič narobe s kapitalistično uredbo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,
za četrti leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaita.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasier

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Brezuspešno reševanje Hitlerja

Marsikomu se vidi postopanje angleške in francoske vlade z ozirom na Hitlerjevo poseganje po Čehoslovaški nerazumljivo in nelogično. Mar Angleži in Francozi ne vidijo, da s svojim popuščanjem ustvarjajo nevarnost, da jim Hitler zraste preko glave ter jih napovede prime za goitanec? Mar ne vidijo, da je neokrnjena Čehoslovaška največja garancija proti temu? Ali se ne spominjajo več Bismarckovih besed: "Gospodar Čehoslovaške je — gospodar Evrope"? Ali so pozabili, kaj piše Hitler v svoji knjigi "Mein Kampf"—da je njegov cilj nova, velika Nemčija, ki bo dominirala na evropskem kontinentu? Ali so angleški in francoski državniki popolnoma znoreli, da kopljajo grob angleški in francoski moči?

To so nekatera vprašanja, ki se logično vsljujejo človeku, ko opazuje zakulisno barantanje v Londonu, Berlinu in Parizu, kjer so zadnji teden odločili, da mora postati Čehoslovaška lutka v Hitlerjevih rokah.

Toda angleški in francoski kapitalistični državniki dobro vidijo nevarnost, da jim Hitlerjeva Nemčja zraste preko glave. Tudi jim je znano, da bo z uničenjem čehoslovaške samostojnosti zelo omajana pozicija Anglije in Francije na evropskem kontinentu, tako v vojaškem kot političnem pogledu. Bismarckovih besed se dobro spominjajo, dasi na tihem upajo, da se je "želesni kancler" nekoliko zmotil. Vsebina Hitlerjeve knjige je tudi dobro znana, vendar pa upajo, da se jim bo prej ali slej posrečilo na kak način ustaviti njegov pohod na vzhod. Tudi znoreli še niso in če kopljajo grob angleški in francoski moči in prestižu, tega ne delajo zavedno.

Vse, kar delajo, je posledica dejstva, da so ti može kapitalistični državniki, ki se logično ozirajo v prvi vrsti na koristi kapitalizma.

Kapitalizem pa se najbolj boji komunizma, s katerim sta si v smrtnem sovraštvu. To sovraštvo najbolj poudarja Hitlerjev nacizem, ki je v jedru ekstremno oružje kapitalizma v boju za obstanek.

Angleški in francoski kapitalizem se sicer ne strinjata popolnoma s fašizmom in nacizmom oziroma z novim italijanskim in nemškim imperializmom, ki stremi za popolno gospodarsko in politično dominacijo nad Evropo, severno Afriko in Malo Azijo; vendar pa mu je ljubši od komunizma, ker ga smatra logično za manjše zlo za se.

To se je jasno pokazalo za časa Mussolinijeve etiopske kampanje. Anglija in Francija bi bili lahko vrgli Mussoliniju na kolena enostavno s tem, da bi mu zaprli sveški prekop. Tega pa nista storili in angleški in francoski bankirji so mu celo dali posojila. Zakaj? Ker se je bal kapitalizem obeh dežel, da bi s tem povzročila padec fašizma in rojstvo komunistične diktature v Italiji. Tega pa nočeta. Zato je morala izginiti samostojno Etijoipijo.

Ista igra se je ponovila v slučaju Španije.

Kapitalisti posameznih dežel se često pisano gledajo, ker pa ne morejo drugače kot siliti drug drugemu v zelnik, čemur pravimo konkurenca za surovine in tržišča. Taka konkurenca je privreda do svetovne vojne iz let 1914-1918. Ampak če se jim zdi, da je kapitalizem neke dežele v nevarnosti, da propade, ali če vidijo, da utegne nastati taka nevarnost, tedaj so brž pripravljeni priskočiti na pomoč, da odvrnejo vsako tako nevarnost.

Tako nevarnost sta zdaj angleški in francoski kapitalizem zaslutila tudi v nemško-čehoslovaški krizi. Če Hitler začne vojno, bodo morali nastopiti proti njemu in to mu bo prineslo poraz, so si mislili. In potem? Ali ne bo Nemčija kot zrelo jabolko padla v naročje komunizma?

Ta možnost se jim je videla zelo verjetna — tako verjetna, da so bili pripravljeni žrtvovati Čehoslovaško, samo da Hitler ne uniči samega sebe in nacijskega režima ter s tem ustvari možnost komunistične revolucije. Norca je treba na vsak način potolažiti, dokler se ne najde kak način, da se ga ukroti vsaj toliko, da ne bo s seboj vred tiral v prepad vsega evropskega kapitalizma.

Ampak z Hitlerjem je takoj kakor z razvajenim otrokom: več ko mu daš, več hoče imeti. V Hitlerju je pa posebljen nemški kapitalizem, ki ima že od nekdaj strahovit apetit, ki ga bo vzbudil dobrom željam anglo-francoskih kapitalistov prej ali slej prignal v konflikt z Anglijo in Francijo — v konflikt, ki bo obraz Evrope izpremenil mnogo bolj kot konflikt iz let 1914-1918. Iste sile, ki so spočele kapitalizem proti koncu 18. stoletja, tirajo razvoj v to smer. Chamberlaini, Daladierji in razne clivendenske klike so prešibki, da bi mogli ustaviti ta razvoj. To postaja vsak dan bolj očitno.

Jezdec na tigrih pa ne morejo razjahati.

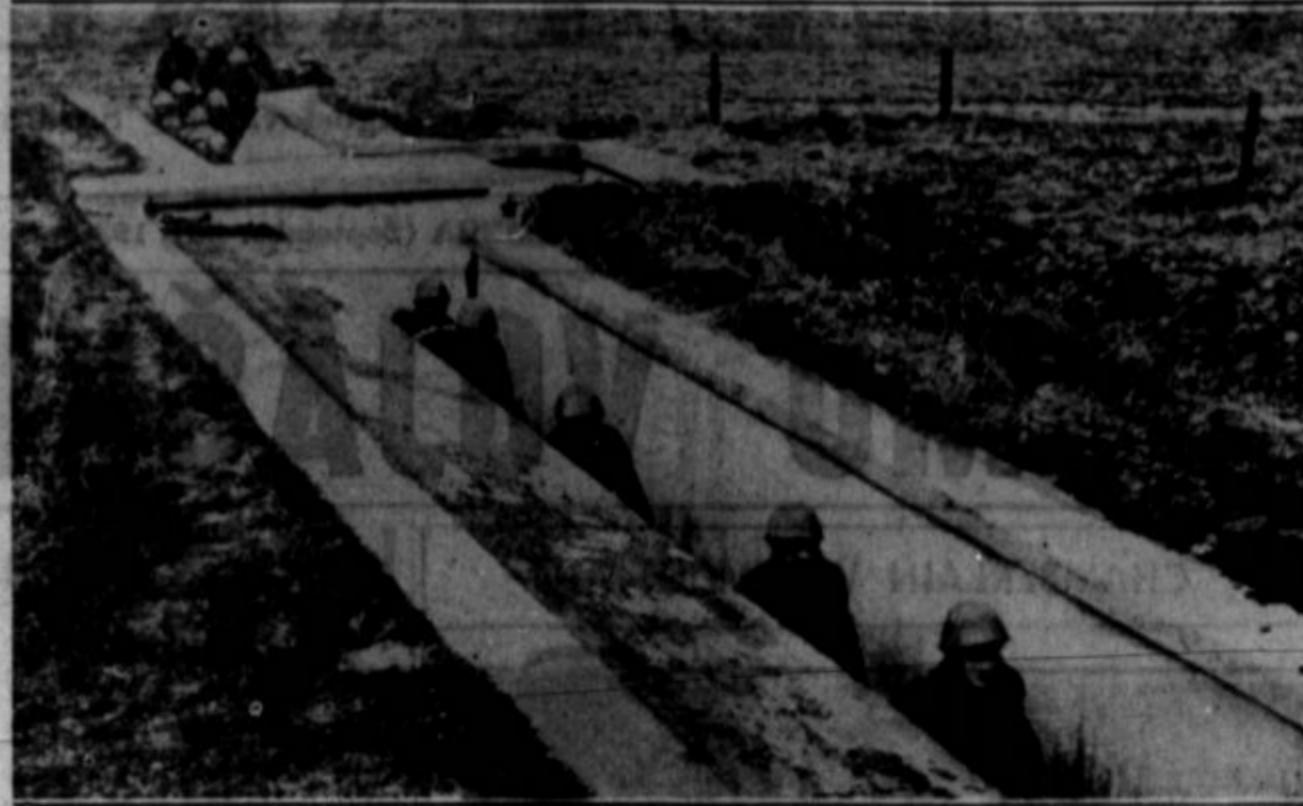
Krona iz najčestejšega zlata nima nobenega oplemenjevalnega vpliva na tistega, ki jo nosi.

Fina obleka in očabno ponašanje ne dokazuje kulture. Ta ti lahko tudi v capah.

Vlada po ljudstvu in za ljudstvo, upravljana potom referendumu in odpoklicu. To bi rodilo pravičnost, ki je socializem.

Monci "antifašisti" bi radi bili prav takci diktatorji, kot sta duče in firer.

TUDI CEHI IMAO "MAGINOTOVO CRTO"

Da Cehi niso nikdar posebno zaupali svojim nemškim sosedom, odkar je na krmilu Hitler, priča moderna obrambna crta, ki so jo zgradili vzdolj nemške meje. To so posavji najmodernejših utrd, zgrajenih po vzoru znane francoske Maginotove obrambe crte. Na sliki je del betonskih strelskih jarkov, ki se vlečejo dve milji od nemške meje, pri mestu Eger, kjer so nacisti vprizirili hude izgredne. Odkar je Hitler začel rogoviti, so te utrdbi vedno zasedene, da je izključena možnost, da bi nemški čete presenetile Cehe.

DELAVSKA VLADA NA OTOKU NOVA ZELANDIJA

Nova Zelandija je velik otok v Velikem oceanu prav blizu Avstralije. Na socialno naprednost tega angleškega domijona smo že večkrat opozarjali tudi v našem listu. Na tem otoku so si angleški naseljenici uredili državno upravo, ki bi lahko bila zgled drugim in angleški imperij jim prepušča popolno samoupravo. V deseli prebiva v notranjosti poleg priseljencev še nekaj Maorov.

Priseljenci so bili večinoma delavci. Po angleškem zgledu so ustanovili delavsko stranko, ki je 1935 pri volitvah zmagala in vzelu državne vajete v svoje roke. Koncem tega leta bodo tam zopet volitve. Na celu vlade je sedaj sodrug Sevidž. Uspeh delovanja delavске vlade je tako velik, da se stranka nadeja, da ohrani večino tudi po novih volitvah.

Delavska vlada je najprej nacionalizirala narodno banko. S tem je bilo omogočeno nadziranje kreditov in izvrševanje gospodarskih načrtov. Najvažnejša je bila določitev cen za poljske pridelke po načrtu, predvsem cene volne in mlečnih izdelkov, ker je tam ovčarstvo najbolj razvito. S tem se je pomagalo farmarjem in kmetom iz strašne krize, ki so jo imeli do takrat. Ustanovili so državno centralo, ki navedene pridelke odkupuje po določenih cenah od pridelovalcev ter jih prodaja v inozemstvo. Ta centrala tudi uvaža sama vse važnejše blago.

Delavska vlada je dalje izvedla potrebno industrijalizacijo zemlje po načrtu ter ustanovila na socialistični bazi celo vrsto nove industrije. Tako je uvedla državni monopol za vso producijo jekla in železa, čemur so se odločno upirale meščanske stranke.

Ko je delavska vlada prišla na krmilo, so bili v težki krizi ne samo kmeti, ampak tudi delavci in nameščenci. Socialna politika je bila popolnoma zanemarjena. Vlada je zaradi tega storila vse za gospodarski in socialni podvig. Takoj je mobilizirala mrtvo ležeči denar in pričela s koristnimi javnimi deli: gradbo poti, železnice, letališča za avijone, hiš in celih mest. Do konca 1937 so bila končana v 69 mestih dela, kjer so nastale nové naselbine. Z malo izjemami je skoraj v vsem gospodarstvu uvedla tudi štiridesetni delovni teden. Iznova je uvedeno obvezno razsojanje v delavskih sporih. Sodisča določajo tudi minimalne meze z ozirom na izpremenjene cene. Realna dnevna cena je porasla povprečno za 9 odstotkov. In kot protišlug za ustanovitev stalnih cen kmetiškim pridelkom vlada zahteva od kmetov, da se obenem znatno izboljša položaj kmetiških delavcev. Vse dajatve socialnega zavarovanja so znatno zvišane. Sedaj delajo na uvedbi splošnega ljudskega socialnega zavarovanja, kar se more smatrati kot največji uspeh triletnega vladanja. S posnosom izjavila vlada, da večji delovnik vseh državnih dohodkov iz davčin porablja v socialne namene.

Vlada pridobiva s tem vedno večji vpliv na vse gospodarstvo, kar sili kapitalistične nasprotnike, da delajo vladitežkoče. Delavska vlada pa odgovarja, da je povsem demokratična ter stremi ne le politični, ampak tudi po gospodarski in socialni demokraciji. Zato se bodo tudi volitve izvršile ob popolni svobodi in hči se preprečiti tudi vznemirjanja, ki so v tej državi goščodarili ob osnovanja države.

Ti izkorisčajo politično demokracijo zase, zlasti je močan njeni tisk. Proti kapitalističnemu tisku je pa delavski tisk slaboten. Kapitalistični tisk ali zamolčuje ali pa namenoma netočno poroča o govorih delavskih zastopnikov in delu vlade. Prisiljena je zaradi tega, da se poslužuje državnega radija ter da organizira pogosta in mnoga ljudska zborovanja. Izid volitv v Novi Zelandiji se pričakuje z velikim zanimanjem v vseh britiskih domijonih. Ta je namreč v ogromni zvezzi edina država, ki ima delavski vlad. Njeni uspehi so pa obenem močna podpora za pridobitev večine v centru imperija, v Angliji sami.

Del. Politika.

Demokracija in delavsko gibanje

Socialisti se borimo za svobodo in demokracijo. Za to borbo imamo po vsem svetu politične, strokovne, kulturne in še druge organizacije. Če se pa iskreno borimo za demokracijo in svobodo, moramo tudi vedeti, kaj je demokracija in svoboda, obenem pa more nihče računati, ne mi ne nasprotniška gibanja, kar pa je največje kulturno zlo danes dobe, ker je tudi najpoštenejša borba za napredek človeštva ogrožena s temi vesami, ki ugašajo luč kulture.

Ali so ti ljudje sami krivi, da igrajo vlogo veče? So in niso. Nisi, ker jim kulturna družba ne nudi prave duhovne hrane in so, ker se ne zanimajo kot ljudje za svojo usodo in rajš pasejo lenovo ali veseljčijo, kakor da bi vzel v roko pametno knjigo, pameten časopis ter razmotrival svoj socialni položaj in preštudiral logiko razvoja ter si vstvarili z duhovnim znanjem trdno znanje in prepričanje in s tem tudi značaj.

Delanjska vlada je tako daleč, da to izobrazbo vsa delavščina države, politična, strokovna, kulturna in druga so okrasila svoje embleme ali znake z gorenjskimi žarki in svojim listom in glasilom dajala gesla, kakor z duhovnim bojem do zmage. To simbolično označevanje načinjava nam pove, da delavščina gibanje od početka polaga največ važnosti na luč kulture in razuma, ki naj bosta temeljni pravici in praktičnim bojem.

Današnja doba, ne le v delavščini gibanju, ampak v vsem javnem življenju, se nahaja v nekaki dekadenci ali brezbrizgu za te najsvetjejše stvari kulture, ki žal, narašča. To se izraža v skoraj neumljivem pojavi, da med ljudimi ni stvarnih mislecev. Fraze in demagogija vladajo in množice dajejo za njimi, da bi si najrajši položili noge in roke. Glave pa sploh nimajo. To nam potrjuje tudi ogromno preseljevanje strankarjev iz stranke v stranko, predvsem v meščanskih strankah. Pa, tudi pri nas imamo take primere, take

lahko stori zase, če le hoče.

Zahtevamo svobodo in demokracijo. Reakcija teh dveh stvari ne mara. Ne mara teh stvari, ker bi se v pravi svobodi demokraciji moralno opravljeno ne mogla upirati u temeljenim zahtevam. Misli, boje je če ne dam svobode in demokracije, da me ne bodo nadlegovali in rušili moje zlate dobe. Tako si reakcija misli in molki, pa tudi nam ukazuje.

Ce se zavzemamo za demokracijo in svobodo, mislimo na pravo svobodo in pravo demokracijo. In če bi se taka uvedla, bi šel razvoj lepo svojo pot. Nikjer pa doslej še nismo opazili take prave demokracije in tudi ne svobode, kateri bi se urejevale socialne razmere z ozirom na krivico in pravico. — Zato opravljeno smatramo, da je prava demokracija sicer ideal za res kulturno človeštvo, ali ker reakcija nima prave kulture in ne demokracije, je razumljivo, da nastopi prej ali slej vis major.

(D. P.)

Evropa eno samo vojaško taborišče

(Nadaljevanje s 1. strani.)

je vprašanje, ali bo Hitler verjetno, da misli Daladier resno, ko je pred nekaj dnevi s Chamberlainom vred takoreko že popoloma popustil.

Moskva govori

Ko so se začele razširjati govorice, da tudi Poljska mobilizira ob čehoslovaški meji, se je nenadoma oglasila tudi Moskva ter izjavila, da bo smatrala vsak napad na Čehoslovaško za preklic nenapadne pogodbe med Poljsko in sovjetsko Rusijo. Poljska vlada je na to jenozno odgovorila, da se ta stvar ne tiče sovjetske Rusije in da bo postopala po svoji volji.

Hitlerjev "ultimat"

V petek je angleški ministri predsednik Chamberlain spet obiskal Hitlerja, to pot v Godesbergu. Hitler je izročil angleškemu premijerju memorandum, ki vsebuje njegove zahteve in ultimatum čehoslovaški vlad. Chamberlain je memorandum poslal v Prago brez priporečila. Ultimat poteka 1. oktobra. — Govorce o vojni so se spet podvajile v Londonu so stavili 3 proti 2, da bo izbruhnila vojna, če Hitler ne bo popustil od svojih zahtev. Londonska setev je šla v klasje.

Rooseveltov apel

V pondeljek je posegel v situacijo predsednik Roosevelt ter direktor apeliral na Hitlerja. Beneš, Chamberlain in Daladier, naj ne prekinje pogajanje ter se potrudijo za mirno rešitev spora. Roosevelt je opozoril te državnike na strahotne posledice vojne, ki pa zahtevala milijone človeških žrtev, uničila gospodarstvo in privido do socialne anarhije v prizadetih državah. Francoska vlada se je takoj toplo zahvalila predsedniku za njegove besede in izjavil, da bo vse v prilog miru.

Toda Hitler vztraja

Istega dne zvečer je imel Hitler govor, v katerem je poddaril, da se nacijska Nemčija ne odpove svojim zahtevam; ako se Praga ne poda do 1. oktobra, bo vzel zadevo v svoje roke. Njegova armada da je tako močna, da svet ni še videl takšne oborožene sile. Hitlerjeva grožnja pomeni vojno v najbližnji b

JOACHIM BARCKHAUSEN—IVAN VUK:

DŽINGIS KHAN

Povest o mogočnem "Gospodarju sveta" in o njegovih vojnah v trinajstem stoletju v Aziji

(Nadaljevanje.)

Ponovila se je usoda Buhare z vsemi strahotami in grozovitimi epizodami. Prebivalstvo je bilo takoreč naravnost pomandrano, trpljenje umirajočih nepopisano.

Dvajset slonov so našli Mongoli, ki takšnih živali še nikdar niso videli niti slišali o njih, in zrili na njih, kar nekakšna čudesna iz pravljicnih dežel. Celo Džingis khan je bil nad vse presenečen.

"Kaj jedo", je vprašal. "Meso ali rastline?"

"Rastline", so mu odgovorili. In dal jim je svobodo, pognal jih je ves zadovoljen v stepi. Tam, seveda, so morali od lakote poginiti. Kako bi tudi s svojimi rilci trgali travo?

Šah Mohamed je odjezdil na jug. Strašna ježa je bila to zanj. Kjerkoli se je pojavit, so ga z mestnega obzidja s kamnenjem pognali dalje. Niso hoteli, da bi ostal pri njih. Kajti, že bi bil pri njih, bi prisel Džingis khan in poklal vse, mesto pa zravnal z zemljo.

Glas o strašnih mongolskih jezdecih je šel v kosti.

Džingis khan ni hotel, da bi mu njegov smrtni sovražnik pobegnil. V svoji armadi je imel dva izborna jezdečka generala. Kakor nalač sta bila za take namene, kakor jima jih je zdaj namenil. Poklical je k sebi generala Džebeta in generala Subotaja. Dal jima divizijo dvajset tisoč najboljših jezdecev. Naročil jima je, da ujameta šaha živega ali mrtvega. Kako bosta to naredila, je njuna zadeva. Nobenih navodil jima ni dal. Popolnoma svobodna sta.

Nikoli še ni tako povelje prišlo v primerne roke. Džebe in Subotai sta skočila v sedlo in lov se je začel.

Začel se je dveletni galop dvajset tisoč najprednejših jezdecev, kar jih pomni svetovna zgodovina. Preko štrideset meridijanskih dolžin in preko dvajset širin je drvel ta plaz po stopetdeset kilometrov na dan. Cel kup sovražnih dežel, ki nikoli prej niso občutila kopit mongolskih konj, je bilo potepetanih. Zavzemali so mesta, strli mnogo močnejših armad, galopirali preko puščav, močvirij in preko naseljenih pokrajini. Prekoračili so nepoznana gorovja, preplavali strašne prepade, preplavali, držeče se za repove svojih konj, derče in široke reke. Podvrgli so si velike države, priejavili ljudska štetja, registrirali mostove, ceste in rudnike, postavljali governerje in zoper drveli dalje, prinašajoč strah in trepet tja do same Evrope.

In po dveh letih, leta 1222., se je teh dvajset tisoč jezdecev vrnilo v Mongolijo, obloženih z negrepeljnim plenom. Strmeča Azija in Evropa je smatrala te jezdece za strane jezdece apokalipse, ki so se pojavili, ker je najbrž že napotil čas njihovega prihoda. Povsod so bili sprejeti s strahom in trepetom, jokom in trpljenjem. Ali bilo je samo dvajset tisoč blazno držnih jezdecev, ki so razsajali brez vsakega dometra. Naskočili so vedno brez obotavljanja in vsak trenotek tudi stokrat številnejše armade, ne poznavši cest in jezik, in jih porazili. Jezdeci iz visokih azijskih step, zapoljeni s plametečo voljo Džingis khanovo, magnetično vabljeni od blesteče daljine, niso hoteli prej razsedlati, dokler ne dosežejo roba sveta.

Blazen galop.

Najprej so prejezdili zahodne pokrajine perzijske države. Tesno so bili šahu Mohamedu za petami. Tudi te pokrajine so slišale o mohamedanskih jezdecih in dovolj časa so imela, da bi se pripravile. So tudi zares pripravljali. Džebe in Subotai sta razdelila svojo armado, da sta bila tako pred napadom perzijske vojske bolje zavarovana. Istočasno sta pustošila kolikor najbolje na široko, da, kakor ju je Džingis khan: vzbudite v ljudstvu čimvečji strah in trepet. Poščelo se jima je zavzeti mesta v prvem napadku. Izropala sta jih, začigala in zravnala z zemljo. Velikih trdnjav pa se kratkomalo nista dotikala. Mimo njih sta jezdila v ovinkih. Imela sta povrh tega še posebno srečo, da jima je padel v plen ves državni zaklad, ki ga je hotel vzeti šah s seboj. Kljub bitkom in peganjanjem je Džebe našel trenotek, da je v navzočnosti prič skrbno prešel ves ogromen zaklad. Naredil je listine in zapis-

nik ter vse zapečatil. Nato je poslal plen Džingis khanu.

Šah Mohamed pa je med tem delal napako za napako. Zaman se je trudil, da bi svoje zasledovalce speljal na napačno sled. Komaj je imel toliko časa, da je jedel in nekoliko spal. Kajti večkrat ga je vzbudilo strašno hrzanje in razgetanje mongolskih konj, ki je odmevalo v tih noč. Ali pa je po dnevi zaslišal kje živičajočo pšico iz mongolskega loka, ko je siknila v goščavo.

Pribrežal je do Kaspiškega morja.

Olašano je vzdihnil in padel v mošči na kolena, da se zahvali Alahu za rešitev. Ali, čuj, tam zunaj po cesti klokotajo kopita mongolskih predstrel. Šah je planil iz mošči. Zagledal je na obrežju čoln. Skočil je vanj in v vso silo zavesil od obrežja. Jezdec Džingis khanovi so grozili z obrežja in preklinjali. Besni so pognali svoje konje v more, da ga zajamejo. Šah Mohamed pa je vescal z vso močjo, da si reši življence. Stotine mongolskih jezdecev je utonilo, ker niso hodeli odnehati.

Na majhnem otoku v Kaspiškem morju se je šah Mohamed izkrcal. Ves izmučen je padel na tla. Nezaslužan napor je zlomil njegovo zdravje. Tudi njegov duh je bil ubit. Zadnje tedne svojega življenja je preživel osamljen in zapuščen. On, "Senca Alahova", najbogatejši mož sveta, največji in najmočnejši šah, ki se ga je bala Azija, Afrika in Evropa, je živel zdaj od sočutovanja in molka nekoliko kmetičev in ribičev, prebivalcev tega otoka. Da bi se jih izkazal hvalnega, jih je obdaroval s plemstvom in imeni. Kmalu ni bilo več nikogar na otoku, ki bi ne bil plemič. Ali vse to je bilo samo na papirju. In novoizvoljeni vezirji, emirji, governerji so si moralni imenovalne listine pisati sami.

Kratko pred smrtno je zvedel strašno zgodbo. Džebe in Subotai sta zajela še sijajnejši plen. Zajela sta šahovo družino in ves harem. Njegovo mater sta poslala Džingis khanu, pri katerem je preživela ostanek svojega življenja kot vjetnica. Dodeljena jih je bila milost, da je smela prosi za drobtinice, ki so padale z mize zmagovalca.

Nekaj tednov po prihodu na otok je umrl. Zapustil ni niti mrtvaka prta, da bi ga zavili vanj, kakor predpisuje običaj.

Džebe in Subotai sta postavila zimšča na obali Kaspiškega morja. Poslal sta Džingis khanu poročevalca, da mu poroča o smrti šaha Mohameda in dobita od njega nadaljnja povelja.

Džingis khan se je razveselil nad obema generaloma, ki sta storila več, kakor je pričakoval. Pomislil je nekoliko in sklenil, da se z njima pošali. Poslal jima je svoja povelja. Kratka, širokopotezna in ob enem obširna.

Dobil sta povelje, da vse dežele, ki so bile nekoč last Hunov in Turkov, zoper pokoriti pravemu vladaru Džingis khanu.

Oba generala in dvajset tisoč jezdecev je planilo v razposajeno in razigrano tuljenje. Nič niso pomicali na zabavo in na počitek. Kajti ti jezdci niso razvajeni. "Gospolar sveta" želi, in izvršilo se bo. Bilo je sredizime. Naglo so pospravili svoje taborišče in zahajali konje. Da bi se nadomestile izgube, je prispolio še nekaj tisoč mož, ki jih je poslal Džingis khan. Džebe se je smehljal. Za nadomestila padlih je že itak prej sam poskrbel in nabral dovolj novincev med divjimi kurdistanskimi plemenami. Zdaj pa še ta prirasteck povrhu. To ne bo v škodo.

Zavzeli so nekaj mest, nato pa krenili proti severu. Padli so v Gruzini. Z junaškim in drznim gorskim ljudstvom so imeli težavne borbe. Ali njihova taktika jim je vedno pomagala do zmage. Subotai je nameč češto s svojo armado glumil pobeg. Gruzini, zmagani, so planili za njim. Med tem pa jih je Džebe s svojo armado napadel od zadaj.

Nato so rinili Mongoli skozi prepade in globeli Kavkaz. Premagali so gorska pleme Aljan, Cirkasierov in Kirgisov, ter podigli nomade (pastirje) s kvavimi "igrami jezdecev" pred seboj vedno proti severu, do države ruskih bojarjev.

(Dalje prihodnjič.)

DELAVSKI VODITELJI

Poročali smo o konferenci južno-ameriških delavskih strokovnih voditeljev v Mexico Cityju. Na sliki so (z leve na desno): Vincent Toledano, vodja Mohika delavsko zvezde; Leon Jouhaux, francoski delavski voditelj, in John L. Lewis, načelnik CIO.

Avtstrijske novice

"Koroški Slovenec" poroča, da se je dne 14. avgusta vršilo v Rožeku slovensko odprtje spomenika na čast plebiscita iz leta 1920. — Glavni govornik je bil koroški deželni glavar gauleiter Klausner. Med drugim je rekel, da mogoč nemški narod ne zna vedno pravilno živeti, pač pa zna junaško umreti. O Slovencih, ki jih je imenoval "Windische", je rekel, da jih sedanja nova vlada nima namena zatrati niti terorizirati. Nacionalisti da imajo samo eno željo, da bi se milijonom Nemcem, ki žive kot manjšina v drugih državah, godilo tako dobro, kot se godi narodnim manjšinam v Nemčiji. Povedal je tudi, da je nemški narod že od nekdaj prežet najgloblje miroljubnosti. (Kdo verjam?) *

Neki SA mož, kakor poroča pariska "Tageszeitung", ki se je peljal na čehoslovaško mejo, je v vagonu pozabil svojo aktovko, ki je tako prišla čez mejo na Čehoslovaško. V aktovki so našli črno listo socialistov in drugih čehoslovaških prebivalcev, ki imajo svoja zemljишča v Avstriji in ki jih je treba zapreti, če pridejo čez mejo v Avstrijo. Namen aretacije naj bi bil ta, da bi se protovoljno odpovedal svojim zemljishčem v Avstriji.

Nacionifikacija v Avstriji nič prav ne napreduje. Nad tem se privojuje tudi uradni "Völkischer Beobachter". Posebno Dunajčanom ni mar, da bi čitali idejnovzgojne časopise. Pač pa se med seboj norujejo iz novih razmer. Večinoma v verzih, ki se potem širijo od ust do ust. "Völk. Beobachter" omenja na pr. rajhovsko nadomestno volneno blago, o katerem trdi Dunajčani, da se najdejo v njem cele dresesne grče in da ga morajo krojati razrezavati na cirkularki. Pri tem se bahaja, da se na Dunaju še vedno dobi pristno angleško sukno. Vse to žali došle rajhovce, ki nimajo nobenega smisla za humor. "Völk. Beobachter" priporoča SA- in SS- možem, naj enkrat pošteno zadego tem Dunajčanom, da se že enkrat nehajo take nesramnosti.

Med Jugoslavijo in Italijo je bil sklenjen sporazum za prevoz jugoslovanskega blaga preko Trsta. Tudi svobodno luknji v Trstu bo baje lahko Jugoslavija izkorisčala v enaki meri, kakor je bila obljubila, da bo začela dolga leta zaostalo mezd. Reveži so se že navadili trpljenju, a letosno pomlad so se vendarje odločili za tožbo, da končno pridejo do svojega zaslužka.

Toda upravitelj jih je vendarje pregoviral, da so šli v Celje in avokatu graščakinje in tam podpisali obvezo, da bodo čakali še do konca junija, ker je graščakinja obljubila, da bo zaslužek odpala itak v najkrajšem času. Toda zopet so pretekli meseci, a graščakinja ni plačala ničesar. Siromaku ni preostalo drugega kakor tožbe. Na sodišču so celo zvedeli, da si je pustila graščakinja vknjižiti okrog 100,000 din. dolga, a vendarje ni ničesar plačala. Dan pred razpravo je končno upravitelj plačal enemu uslužbencu zaslužek, ki je znašal okrog 20,000, a ostalim ničesar. Stane Rape, ki pa je imel smemo in je moral zasilno pristati po poletu preko Karpatov, ker se je njegovemu staremu letalu pokvaril propeler.

Letalske tekme Male antante se je udeležilo tudi devet jugoslovanskih letalcev, med njimi slovenski letalski prvak dr. Stane Rape, ki pa je imel smemo in je moral zasilno pristati po poletu preko Karpatov, ker se je njegovemu staremu letalu pokvaril propeler. *

Sliši se, da bo jugoslovansko prometno ministrstvo nabavila v inozemstvu 470 novih potniških in tovornih vagonov.

Predsednik jugoslovanske skupščine Štefan Cirić bo v izvršnem odboru mednarodne medparlamentarne zveze, ki je pred kratkim zborovala v Haagu na Holandskem, zastopal države, v katerih je uvedeno javno glasovanje (t. j. voličec mora na glas povedati, kdo dobi njegov glas).

V Avstriji je od anschlussa naprej izstopilo iz rimsko katoliške cerkve 112,000 članov, od teh samo na Dunaju 46,000.

Vrhovni svet avstrijske protestantske cerkve je pred kratkim izdal naredbo, da se razcerkev razbesoji ob nacionalnih praznikih zastave s kljukastim križem — kljukasti križ — to je danes pravo znamenje protestantizma.

V tretjem rajhu zelo varčujejo z devizami, zato so ustanovili uvoz vsakega kolonialnega blaga. Tako je na pr. čaj v tretjem rajhu domala neznan. Imeli smo priliko govoriti z Nemci iz velikega mesta v rajhu, ki se je naravnost čudila, da se prodaja v Jugosloviji in da se ga dobri nekaj celo za najmanjši denar. Del tega caja si je revica vzela s seboj kot posebno dragocenost. Citrone je bila za njo pravo čudo in si jo tudi izprosila, da jo pokaze svojcem, ko se vrne. Ko je videla belo moko in bel kruh ter mast, so ji oči kar izstopile. Dobesedno je rekla: "Ali je to mogoče?" *

Na ulico londonskega predmestja Edmonton je treščilo veliko letalo in s svojo eksplozijo začigalo tri poslopja. 4 so mrtvi, 47 težko ranjenih. Med vožnjo sem poslušal dva rajhovca (pa ne Žida).

Govorila sta o razmerah v tretjem rajhu. Ona (starejša žena): "Pri nas vlada pravo vojno razpoloženje. Mladina ne govori o ničem drugem kot o vojni, zdaj se mi, da so naravnost ponoreli." On: "Kaj pa ti vedo, kaj je vojna. Vojno poznajo le iz naših časopisov, ki jo opisujejo tako kot je treba, da se ljudi navduši. Stirinajsti dnevi vojne pa bo zadostovalo, da bodo tudi najbolj zasplejeni izpregledali."

Svicarski listi poročajo, da v zadnjem času prehaja čez mejo zopet beguncem in sicer ne židov, ampak političnih beguncev. To je v zvezi s številnimi aretacijami v krajih, ki so pred 1934 pripadali socialno-demokratični stranki in svobodnim strokovnim organizacijam. Aretiran je bil drugi Heinrich Allina, bivši socijalni poslanec in organizator zasebnih nameščencev. Aretiran je bil tudi bivši krščansko-socialni strokovnični diler. — Po "Del. Politiki."

DROBIŽ OD VSE POVSOD

(Nadaljevanje s 1. strani.)

gression, ki bo delovala na tem, da se odreže Japonski v njeni vojni proti Kitajski vsaka ameriška ekonomika pomoci. Med voditelji organizacije so razne znane osebnosti iz cerkvenih krogov, socialni delavci, pisatelji itd. V odboru je tudi svetovno znana slepa pisateljica Helen Keller.

Napoveduje polom

Pisatelj Ernest O. Hauser in bivši član Pacifiškega instituta, ki se je pred kratkim vrnil iz Japonske, pravi, da je vojna silno breme za deželo in da živiljeni standard japonskega ljudstva stalno pada in z njim vred produktivne zmožnosti posameznikov. Vendar se mu pa ne vidi verjetno, da bi Kina zmagal. Po njegovem se je vojna na Daljnem vzhodu šele dobro pričela, vojujočim se deželam pa napoveduje splošni polom, ki bo nemara brez prime.

Nacijska kampanja

Nacijski Nemško-ameriški bund (zveza) v New Yorku se je izrekel za ustavnih dodatkov, po katerim bi lahko bili izvoljeni v javne urade samo "čisti arije". Kaže, da se ti ljudje poživljajo na Diesov kongresni odsek za preiskavo neameriških aktivnosti. Nu, saj jih dobre ni motil pri njihovem nemškem delovanju.

Zahtevajo imena izvoznikov municipije

Washingtonska podružnica od

KOMENTARJI

V Clevelandu je bila minuli teden zaključena 9. redna konvencija S. D. Z. — Konvencija je med drugim zavrgla z 32. proti 26. glasovom resolucijo, ki je izražala simpatije za republikansko stvar v Španiji, nato pa s 36. proti 28. glasovom sprejela resolucijo, s katero daje moralno oporo čehoslovaški v sedanjih krizi. Kar se mi vidi čudno pri tej stvari je to, da ni bilo med delegati nikogar, ki bi glasujči večini pojasnil, da je bila jaka nelogična. Ce bi bila logična, bi bila ali sprejela ali zavrgla obe resoluciji, kajti v obeh slučajih veljajo simpatije žrtvam fašističnega imperializma.

Louis Pirc, urednik "svetovnega slovenskega lista" v Clevelandu, ki je svoj čas dajal imenitne informacije, kam spraviti prihranek, da je bil človek brez skrb, da bi mogel do njih, je dobil od konvencije eno pod nos, ko je poslala v Columbus posebno deputacijo, da ji je prinesla zagotovilo od državnega zavarovalninskega urada, da je bil gl. odbor S. D. Z. ves čas v pravem v Pirc, ki ga je tožil, v napačnem. S tem je bilo naposled tudi uradno potrjeno, da je Pirc velik zgag in zdražbar, kar je bilo sicer že vrabcem na strehi davno znano.

Zadnjic sem se spodtalnil ob nerodno prestavljanje angleških oglasov v slovenskih listih. Te dni sem pa imel imenitno zabavo z oglastom preko cele strani, ki ga je princel metropoliski "neodvisni" dnevnik. Da se nisem smejal brez vzroka, vam dokažem z naslednjimi cvetkami iz omenjenega oglasa:

"Zenith (radio) ima avtomatični Tip-Touch Tuning." V celem stiku je ena sama slovenska besedica — "ima"...

"Grand peč ima... razdeljen vrh..." Če bi bilo zapisano: "Smreka ima razdeljen vrh..." se ne bi slišalo tako čudno, ampak peč..."

Mussolini pa res ne pozna nobene meje in če bi ga vrane razumele, bi se mu na ves glas krohotale, ko je predlagal plebiscit za narodnostne manjštine v Čehoslovaški republiki, da se zadostji pravici. "Kaj pa primorski Slovenci in Hrvati in tiroški Nemci?" bi ga pobarale. "Zakaj ti njim ne dovoli plebiscita? To bi bilo šele pravico..."

Tudi Hitlerjevemu tisku se človek moral smerjati, ko se je začel dreti kot sraka. "Čehi izvajajo vojno z Nemčijo". Kdo bi verjal volku, če bi izjavil, da ga je ovca napadla in jo je požrl v samoobrambi?

Kadar želite kaj oglasi, spomnite se "Proletarca".

IZ ZAPISNIKA ODBOROV JSZ

dne 1. julija 1938.

uganka. Saj se sliši kakor: "Porabil sem en dolar... pa nobenega centa potrošil..." Tudi Carli mi ni mogel razložiti te uganke. "Ampak brez skrb, lahko obljudiš tucat gav vsakomur, ki ti razvoza to uganko", me je zagotovil.

Kdo si jih bo zasluzil?

In s to ponudbo naj bo stvar zaenkrat zaključena, da ne bo kdo le preveč zardeval...

★

Najzanimivejši del poročil o poteku konvencije Slovenske dobrodelne zvezze se mi je videl tisti del, ki govorja o debatah o glasilu zvezze. Izgleda, da slavna delegacija ni vedela, kaj je prav za prav hotela, če je le, da je bila potrebna spremembra. In po precejšnji konfuziji je ta spremembra našla posred priša. Koliko je vredna, se zaenkrat seveda ne more še reči, zdi se pa, da je bila z njo "navita ura" nekaterim dragim rojakom, ki so si očividno domislili, da se SDZ ne tiče pravilo, da ni mogoče vseh ljudi zmirom vleči za nos. In to je že nekaj vredno, kajne Lojze?

★

"Brewery Workers Journal" piše: "Oglas v nekem filmskem magazinu vprašuje: 'Ali veste, katera ženska v filmih je najbolj nevarna?' — Sodeč po pričevanju patriota J. E. Matthewsa pred Diesovim odsekom, bi mi rekli, da mora biti ta ženska 'kameradinja' Shirley Temple..."

★

Mussolini pa res ne pozna nobene meje in če bi ga vrane razumele, bi se mu na ves glas krohotale, ko je predlagal plebiscit za narodnostne manjštine v Čehoslovaški republiki, da se zadostji pravici. "Kaj pa primorski Slovenci in Hrvati in tiroški Nemci?" bi ga pobarale. "Zakaj ti njim ne dovoli plebiscita? To bi bilo šele pravico..."

Tisk in literatura: Pri listu stojimo finančno tako nekako srednje. Dolga v tiskarni imamo za junij in del majskega računa, vsega skupaj \$589.91, v bankah pa smo koncem junija imeli \$162.43, iz drugih virov imamo za dobiti okrog \$150.00, ter približno \$125.00 še od klubovega piknika in pa priredebiti 20. feb. 1938. (\$100 na račun piknika smo že prejeli), skupaj na rokah in za dobiti približno \$450.00.

K poročilu o tisku se vname obširna razprava. Alesh je

navzoči na seji so bili Frank Alesh, Frank Udovich, Anton Garden, Justin Zajc, Rok Božičnik, Vinko Ločniškar, Joseph Drasler in tajnik Charles Pogorelec. Odsotnost je opravljena Donald J. Lotrich, Jško Ovn in Mary Owen, ki imajo druge seje in opravke; Frank in Angela Zaitz sta pa odsila v staro domovino.

Predseduje Udovich. Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Poročilo tajnika: Od zadnjice seje ni bilo kakih posebnih sprememb v organizaciji. Bilo je navadno delo, katerega je zmeren dovolj v obeh uradih.

O stanju članstva, kakor tudi o finančnem stanju organizacije bo podano poročilo prihodnjih sej; ker se je šest mesecov zaključilo šele včeraj, je naravnovo, da mi poročila ni bilo mogoče sestaviti; do bodoče seje pa bo nadzorni odbor pregledal knjige in bo tako podana poročilo o vseh problemih tikačjih se našega tiska.

Garden še doda, da se prične obširna akcija v smislu te razprave v prihodnjem letu, na kar se celo stvar odloži na sejo upravnega odbora.

Justin Zajc še priporoča tako zvane weekend ure v bližnjem naselbini. Pogorelec se strinja in želi, da se bi to vršilo ne samo od strani osobja v uradu, pač pa tudi od ostalih sodrugov. Sam je bil na takih urah okrog 4. julija na Willardu, Wis., kjer je s pomočjo s. Mike Klurta napravil priljubo dober uspeh z agitacijo za nove naročnike. Kar se njega tiče, pravi, da bo skušal to vršiti tudi v bodoče.

Razno: Pod to točko se vzame v razpravo splošno stanje JSZ. Gleda Detroitu priporoča s. Garden, da bi se v doglednem času sklicala članska konferenca vseh tamoznjih klubov, na katero bi ekskutiva poslala svojega zastopnika in na kateri bi se razpravljalo o poživetju našega gibanja. K stvari govore še Alesh, Justin Zajc, Ločniškar, Udovich in Pogorelec. Garden še predlaga, da se tako konferenca sklicuje, kadar bo čas ugoden. Pogorelec doda, da naj bo to konferenca članov JSZ v Detroitu, to je obeh klubov. Predlog podpiran in sprejet. O stvari se piše obema kluboma.

Tisk in literatura: Pri listu stojimo finančno tako nekako srednje. Dolga v tiskarni imamo za junij in del majskega računa, vsega skupaj \$589.91, v bankah pa smo koncem junija imeli \$162.43, iz drugih virov imamo za dobiti okrog \$150.00, ter približno \$125.00 še od klubovega piknika in pa priredebiti 20. feb. 1938. (\$100 na račun piknika smo že prejeli), skupaj na rokah in za dobiti približno \$450.00.

Tajnik Ch. Pogorelec še poroča, da je pisal s. Terčelju in Zorkotu, da se udeležita konference klubov JSZ in društva P. M. v vzhodnem Ohiju, ki se je vršila v Bartontu 26. junija. Udeležil se je je samo s. Zornik. Za potne in druge stroške se mu dovoli \$10 iz zvezne blagajne.

Konec seje.

John Terčelj, predsednik.

Marko Tekavz, zapisnikar.

John Terčelj, predsednik.

Marko Tekav

IVAN VUK:

V deželi zorečih breskev... in slovenske gvorice

(Bežne slike skozi okno vlaka)

(Nadaljevanje.)

"Castolina virigis, cantolina hamaciparis, ali po domače nemški rožmarin", razlagata med petjem botanik.

"To ni naš rožmarin", je rekla skozi okno gledajoča gospa.

"Ni naš, da", je potrdil botanik. "Ta ima majhne rumene cvetove brez cvetnih listov — samo prašnike."

Vlak drvi... Polja koruze, bradje, vrtovi fig, breskev... Vsa pokrajina v žicah po zraku raztegnjenih.

"Kmečka idila izginja", je rekel nekdo. "Raste sicer še krompir, koruza, žito, pšenica — ali, kakor vidim, rastejo tudi stebri in na njih žice. Nekoč smo bliski in strelno gledali iz oblakov, zdaj jo shranjujejo v teh žicah. Kmečka idila propada."

"Stari časi odhajajo", je tolažil nekdo. "Odhajajo kakor mi. Novi prihajajo, naša mladina. Mi ne razumemo prihajajočih časov — mladine; mladina ne razume nas in ji nismo idilični."

Vlak hiti k "Redipuglijii" — Sredopolju. Raven potok, kakor iz skaličice vzet, kakšne tri metre širok, potegnjen kakor na vrvi kraj ceste, kjer drvi vlak, vzbuzna hrepenjeno po vodi. Zakaj čista teče v njem, vadeča... a sonce žge.

Mimo hite kraške planjave, kamenje, kakor bi se kepal velikani. Polača se nas občutki, kakor da smo v zakleti deli.

"Redipuglia."

Izstopimo. Zakaj tu je pokopališče padlih na polju časti in slave.

Ob straneh ceste se nam reže črna žrela kaverna, kakor bi spraševala: Ali zopet hočete zasesti naša žrela, ali zopet hočete iz njih bruhati prokletstvo na sočloveka, kakor pred dvajsetimi leti?

Strašna so žrela teh kavern, v skalo vdolbenih, s cementom zatita, mrko svareča.

A kdo se zmeni za svarjenje?

Hrib tam je podoben velikemu valu, kakršen nastaja v morju v viharju. V ta hrib so posajeni grobovi tisoč tisočev.

Od daleč je videti kakor ogromno stopnišče. Velika, široka betonska deska-plošča nosi izklesane besede "o morti gloriosi d'Italia... itd.", ki govorijo, da so tu pokopani tisti, ki so padli za domovino..." sintesi immortale dei sacrifici e della gloria..."

Oktobra, pravijo, bo pokopališče dovršeno in blagoslovljeno.

Vlak drvi. Soča, široka, plitva, droben kamen v nji — kakor bi gledal Savo pri Kresnici.

"Pred dvajsetimi leti," slišim pripovedovanje, "so bili vsi ti grči, hribi, polja, opusteni, razstreleni, usahlo zaručeneli. Niti eno drevo ni stal. Zdaj je zopet vse lepo zeleno in obdelano."

"Cas celi vse rane", slišim odgovor. In v glasu tistega je bilo kakor posmeh, kakor bi hotel reči: pomandrali smo prirodo, njene dobrine in sadove dela človeka, oboroženi ljudje, izpovedujoči rimsko-katoliško veroizpoved, ubijajoč drug drugega — a klub vsemu živi zopet priroda in nekdaj lepoti.

Frank Alesh, tajnik.

"Ne vidite tam dveh spremjevalcev v uniformi?" je sviral glas.

"Klub vsemu", je odgovarjal ženski glas. "Nismo več klupci!"

Nekaj besed gvorica je pretrgal ta tiki prepri, nato je zbor zapel:

"Oj Doberdob, oj Doberdob, slovenski fantov grob"

In akordi pesmi so objemali nas vse in vseh stotisoč tukaj počivajočih in končavali:

"Oj Doberdob, slovenski grob!"

Zopet sem slišal glas, ki je ugovarjal.

"Protestiram!"

"Tiko, tiko", je miril moški glas. "To je vendar samo pesem!"

"Nočem take pesmi", je protestiral. "Doberdob ni slovenski grob!"

"To pesem so peli fantje, ko so grmeli topovi", je pojasnil moški glas.

"Niso peli 'slovenski grob', je govorila. "Zato tudi pesem tega zdaj ne sme peti. Doberdob ni slovenski grob!"

Ogledali smo si grobove.

"Presente" je z velikimi črkami napisano nad vsakim. Nato pa ime padlega, četa, o-rožje. "Tukaj sem!"

"Stirideset tisoč" je dejal gvornik, "je razvrščenih eden poleg drugega po abecednem redu in po številkah kakor akti v arhivu. Vsak ima svoje ime in svojo številko. Tisti pa, ki nimajo imen — pobrani so z vseh bojišč od morja sem in po vsej doberdobski planoti — tisti leže tam zgoraj na koncu pokopališča v katakombe po trideset tisoč na vsaki strani. To so vsi nepoznani junaki, med njimi pač tudi naši fantje."

Milijone milijonov je zabitih v to pokopališče, v spomin padlim junakom. Kako pa je živim njihovim preostalim? Materam, očetom, vdovam, otrokom?

"Vdova prejemajo mesečno 66 lir", sem slišal v odgovor.

Nehote se mi je pojivalo v duši vprašanje. Več potemtakem tudi ni bil vreden, ko je žive! in bi ne bil vreden, če bi še živel. Nehote, ponavljam, se pojavi pri taki primerjavki tako vprašanje.

Vlak drvi. Soča, široka, plitva, droben kamen v nji — kakor bi gledal Savo pri Kresnici.

"Pred dvajsetimi leti," slišim pripovedovanje, "so bili vsi ti grči, hribi, polja, opusteni, razstreleni, usahlo zaručeneli. Niti eno drevo ni stal. Zdaj je zopet vse lepo zeleno in obdelano."

"Cas celi vse rane", slišim odgovor. In v glasu tistega je bilo kakor posmeh, kakor bi hotel reči: pomandrali smo prirodo, njene dobrine in sadove dela človeka, oboroženi ljudje, izpovedujoči rimsko-katoliško veroizpoved, ubijajoč drug drugega — a klub vsemu živi zopet priroda in nekdaj lepoti.

Gorica.

Na uho mi zveni slovenska gvorica. Zazdi se mi, da sem v Ljubljani.

Avtobus čakajo. Na doberdobsko planoto bodo zdirjali z nami, kjer so pred dvajsetimi leti jeklene prsi slovenskih, dalmatinških in bosanskih polkov polomile zobe tuju, slovenske zemlje lačnemu, da ni zagrizel še bolj kakor je.

(Dalje prihodnjie.)

KDOR sposna potrebo kakšnega dela in pravi danes "Hocem," jutri se mu pa že ne zdi važno, pojutrinjem se mu pa ne ljubi, ne bo nikdar storil nič velikega. Ne odlašajte tistih del in nalog, ki morajo biti dača" Že obnovili?

Filmske slike iz Slovenije in drugod

Chicago, III. — Ko je minulo zimo Jacob Zupan v Prosveti naznanil, da v poletju odpostuje v staro domovino in da bo tam za SNPJ snemal filmske slike zanimivih in pomembnih krajev v Evropi in to posebno še v Sloveniji, so prihajale iz raznih naselbin od naših ljudi sugestije, slikaj to zanimivost, to pokrajino in slično. To je pričelo, da se ljudje zanimajo v pokazalu, seveda, da bi posamezniki radi videli zanimivosti iz svojega kraja. Zupan je nasvete vpošteval kolikor mu je bilo mogoče ter prinesel nazaj skupino slik, katere so zelo zanimive in vredne za vsakega, da jih pogleda.

Federacija SNPJ za čikaško okrožje se je odločila, da se bodo kazale te slike v Chicagu dne 1. oktobra v dvorani S. N. P. J. Ker bo predvajanje slik vzel nad dve uri, bo pričetek ob 7. uri zvečer. Po programu bo v spodnjih prostorih zabava za udeležence.

Mnogo rojakov je, ki se zanimajo in so radovali, iz katerih krajev so slike, naj jim površno opisem nekatere teh slik. Pariz, prestolnica Francije. Geneva, kjer je sedež lige narodov, dalje Trst in v njem nekaj pomembne slovenske stavbe. Gorica z ozadjem opevane reke Soče.

Nočem take pesmi", je protestiral. "Doberdob ni slovenski grob!"

"To pesem so peli fantje, ko so grmeli topovi", je pojasnil moški glas.

"Niso peli 'slovenski grob', je govorila. "Zato tudi pesem tega zdaj ne sme peti. Doberdob ni slovenski grob!"

Ne pozabi slikati Trbovlje, so svetovali nekateri člani. Zupan je vpošteval njih željo ter vzel tam lepo skupino slik, med njimi celo sloviti mladinski pevski zbor Slavček z njegovim povevodjem Suligojem.

Iz Trbovle nas slika pelje na Gorenjsko, kjer so visoke gore, bistri studenci in bele ceste. Pokaže nam Kamnik in kamniško planine ter Kamniško Bistrico, okolično Kranj, Jesenice in Bohinjsko Bistrico, slap Savice, Vintgar in slovitoto letovišče Bled.

Zatem se je ustavil v Škofiji Liki, tam kjer je "mačka sv. duha snedla". Od tam je mahanje v Poljane, slika rojstno hišo dr. Ivana Tavčarja, njihov dom na Visokem ter grobniča njega in njegove žene. Na Vrhnik obišče rojstno hišo Ivana Cankarja, slika njegovih spomenik, za katerega so veliko prispevali ameriški Slovenci. Dalje Ljubljano z Gradom, opero, mestno hišo, Trubarjev spomenik, Tivoli in druge zanimivosti bele Ljubljane.

Na Dolenskem pogledamo Novo mesto, Trško goro, tipični starodavni grad, Višnjo goro, kjer imajo priklenjenega polza ter St. Vid pri Štični.

Potem nas pelje kamera v Belo krajino in videli bomo seme in Črnomlju, tipično belokranjsko kmetijo s čebelorejter Jakoba Vrščaja, ki je puštil obe nogi kraljem bakra v Calumetu, Mich. Med njimi so še druge pokrajinske slike in priroči iz Belo Krajine.

Odbor federacije je vpoštival slabe delavske razmere ter določil zelo nizko vstopnino, da tako omogoči vsem, ki se zanimajo, da bodo lahko videli slike. Vstopnina je samo 15 centov za osebo, otroci do 6. leta so v spremstvu staršev vstopnine prosti. Zato vabimo vse rojake iz Chicaga in okolice na to priredbo in jih zagotavljamo, da jim ne bo žal. Posebno pa pozarjam vse one, ki se namaravajo udeležiti, na točnost, ker bomo začeli ob 7. uri zvečer, zato pride v dvorano točno ob določenem času, da ne boste kot zanimivega zamudili.

Frank Alesh, tajnik.

Clevelandske novice

Cleveland, O. — V četrtek, 22. septembra, ob 11. uri zvečer, je bila zaključena deveta redna konvencija Slovenske dobrodelne zveze. To je domaća podpora organizacija, ki posluje samo v Ohiu. Steber te organizacije je Cleveland. Ima nekaj manjših društev tudi v zunanjih naseljih izvzemši premogarskih. Konvencija je trajala deset dni, kar se večini vidi predolg. Če pa pomislimo, da je bila organizacija za začetka pa do te konvencije pod vplivom Ameriške Domovine, katera je vodila zadnje leto strupen boj proti glavnemu odboru, kar je povzročilo močno opozicijo med lastnimi pristaši, ki so si

ITALIJANSKI DIKTATOR SE SMEHLJA

Najnovejša slika italijanskega megalomana, vzeta, ko so paradirali pred njim vojaški oddelki, namenjeni "nekam v Afriku"... Ta "Afrika" je pa najbrž bližje kot Afrika in nam znana pod imenom—Spanija, kamor Mussolini je vedno pridno pošiljal vojaštvo. Ampak, če se tudi ti novi italijanski oddelki ne bodo boj postavili v Španiji kot dosedanja, bo tudi "dučeja" minilo veselje do smehljaja.

Tudi—"nevmešavanje"

"Manchester Guardian" poroča: "Zadnje čase so pričeli pošiljati iz Nemčije v Krkonoše veliko število SA oddelkov v civilu, ustvarila se je sudetska legija, ki je zelo podobna bivši avstrijski. Njeno pravo ime je Suletska nemška legionarska zveza. Sestavlja jo sudetski Nemci, ki so dezertirali iz čehoslovaške armade ali pa zapustili republiko iz različnih političnih vzrokov. Legijo se stavlja osem regimentov; najvažnejši regiment je drugi, ki mu načeljuje neki emigrant iz Čehoslovaške. Regiment ima svoj sedež v Dresdenu in ima več divizij z vojašnicami v Chemnitzu, Leipzigu in Bautzenu. Štabni šef legije je bivši generalni tajnik nemške nacionalno-socialistične stranke v ČSR. Kreps, ki je danes poslane Reichstagu in se vedno če-hoslovaški državljan.

Razočarali so jih

Ugledni in o nemških razmerah dobro poučeni švicarski dnevnik "Arbeiter Zeitung" poroča: V kraju Bevern-Waes je nabiralo tamošnje nacionalistično delavsko združenje poljske delavcev za Nemčijo ter jim obljubljalo vsemogoče dobre, ki jih tam čaka. Ko so pa delavci prišli v Nemčijo, je stvar izgledala polnoma drugače: od petih zjutraj do osmih zvečer težko delo, slaba hrana in smešno nizka plača. Veliko mladih delavcev je poskušalo zbežati nazaj v Belgijo, drugi so zahtevali, naj jim omogočijo vrnitve v domovino, ostali pa je zacepel v Beli. Te stavkujoče delavce so potem zaprli in jih spravili čez mejo v Belgijo.

Socialisti v Penni na glasovnici

Okraino sodišče okraja Dauphin, Pa., je odločilo, da ima socialistična stranka v Pennsylvania pravico do prostora na glasovnici pri letošnjih javnih volitvah. Po novem pennsylvanskem volilnem znamnu pride nameč lahkoh samena stranka na glasovnico, ki rabí naziv "socialistična", dokler so vse druge stranke, ki se poslušajo, izključene z glasovnico. Za место na glasovnici v Pennsylvania so se potegovali tudi socialisti-demokrati in social-laburisti. Pennsylvania je dobila pod "liberalno" administracijo guvernerja Earla tako reakcionarni volilni zakon, da je manjšinskim strankam skoraj nemogoče priti na glasovnico.

Fašizem v cvetju med ameriškimi Italijani

(Nadaljevanje s 1. strani.)

po vojašku! Ti oddelki se radi bratijo s svojimi nacijskimi bratji. Newyorski New Leader piše, da se nahaja v Morris-townu, N. J., veliko taborišč teh udarnikov, kjer naenkrat nastopa po deset tisoč "fašistov". Večina izmed njih nosi črne srajce in italijanski konzularni uradniki, ki prisostvujejo tem nastopom so delenih fašističnih pozdravov.

Tudi duhovčina zraven

Na eni teh prireditev, ki sa je udeležil tudi dopisnik "New Leadra", sta bila tudi italijanska katoliška duhovnica Umberto Donato iz Newarka in Perecchia iz Lodija, N. J., ki sta tam brala slovensko mašo. Navzoče so bile tudi italijanske katoliške nune. Fašisti imata torej tudi v Ameriki podporo rimske cerkve, kakor v Italiji.

Pomoč Mussoliniju

CZECHS DESERTED BY BRITAIN AND FRANCE—REFUSES TO GIVE IN

Stunned and broken hearted over the desertion at the final moment by Britain and France, both pledged by treaty to help Czechoslovakia if invaded by Germany, the Czech government stubbornly refuses to surrender the Sudeten territory to Germany.

The territory known as the Sudeten German area, never in all European history belonging to Germany, may not be gobbed up without causing serious trouble.

With this shameful retreat, expected of Britain but unbelievable of France, Hitler's dreams, only 24 years after the Kaiser's similar dreams, leap forward like a wind-blown fire with new developments springing up daily in the fast-changing world situation.

Nazi Clamor for Autonomy in French Areas

Hitler's new victory has enormously intensified the campaign for self-rule of the pro-Nazi population in Alsace and Lorraine, both a part of Germany before the World War. Rumania with its large German population is next in line for Nazi invasion and partition. From there on Hitler has plans for action in other countries in the East including Jugoslavia, now that Britain and France have capitulated without drawing a fixed line to stop Nazi expansion.

Paris Forced Czech Defeat, Russia Says

"Soviet Russia tried to save Czechoslovakia by offering to fight if necessary but France refused to stand by its treaty obligations," the Soviet foreign commissar told the League assembly.

Deplored the surrender of Britain and France to Adolf Hitler's demands, he warned that they merely had avoided a problematic war today to make certain a large scale war in the immediate future.

Poles Demand To Be "Cut In"

If Hitler can get away with it so easily, why not we? So, Poland is growing bolder and now demands the cession of the Polish area of Czechoslovakia.

"Poland will not recognize any Czech solution which does not give Teschen to Poland," an official spokesman of the foreign office declared.

"Poland rejects all cantonal or autonomy projects," the spokesman said in revealing that Warsaw wants nothing less than outright annexation of the Silesian area in which about 82,000 Poles reside.

Polish troops are concentrated along the border ready for quick military action.

THE EUROPEAN POWDER MAGAZINE

Neville Chamberlain flies to Godesberg-on-the-Rhine to deliver Czechoslovakia's shirt.

If in his capacity as a laundry delivery boy he could insure the peace of the world, it would be a small price to pay for the said peace, and certainly we, who want peace above all things, would be the last to take exceptions.

Urged on by Bohemians in America, Woodrow Wilson proposed the formation of the country of Czechoslovakia. The Sudeten area, if Austria was to be dismembered at all, should have been annexed partly to Germany and partly to the new Austria at that time. As the Versailles treaty-makers were intent upon punishing Germany, this was not done. It could safely have been done at any time during the existence of the German republic. It is another matter to do it now when it will be an aid to Hitler.

It is already evident that the capitulation agreed upon by Chamberlain and Daladier will not satisfy Hitler. He has his eyes on Rumania and the Ukraine. The cession of the Sudeten will give him more cannon fodder and supplies with which to make further bluffs and forge ahead toward the other goals. With each bloodless victory he becomes stronger and harder to whip when he at length takes a step beyond the last limit which the democracies will stand.

These are the reasons why the peace-loving peoples of France and England are deeply dissatisfied with the capitulation regarding Czechoslovakia. They believe that Hitler has to be fought sooner or later and that it would be better to call his bluff now, at the risk of war. They also believe a firm stand would cause him to back down, and war would be averted.

Perhaps Chamberlain and Daladier seek delay in the hope that Hitler will die a natural or otherwise death and his successor will not have his devilish luck and nerve. Each year of a dictatorship seems like an eternity. —Milwaukee Leader.

The Evil of One-Sided Information

The Germans in Germany have been made to believe that the Germans in Czechoslovakia have been severely oppressed by the Czech government. On the contrary, they have been very well treated. They have been treated grandly as compared with the way the Germans in Germany have been treated by the Nazi government.

If the Sudeten areas should be annexed to Germany, it will be an evil day for the Jewish, Czech and anti-Nazi German minorities in those areas unless they are evacuated. Vengeance will be taken for imaginary injuries. The Germans in Germany, having been drugged with lies, will look on more or less complacently. We shall have more to say about this onesided propaganda another day.—Milwaukee Leader.

Act according to your beliefs in what is right and just, not according to your fears of personal reprisal.

PROLETAREC

Why Labor Education?

By E. R. KEPPLEY

H. G. Wells, in his book, "Outline of History," says, "Human history becomes more and more a race between education and catastrophe."

The American Federation of Teachers have adopted a slogan which has become quite popular, "Democracy in Education — Education in Democracy."

Does this mean that the public school system of which we are so proud has failed? Yes and no. There cannot be in anyone's mind a doubt that the public school system has been a step forward in the advance of humankind. It has succeeded in bringing to the masses "readin', riten', an' rithmetic." It has given them an elementary knowledge of the sciences, arts, vocational and professional training.

It has also succeeded in furnishing business with pre-trained labor and technicians. It has succeeded in thoroughly imbuing American youth with the thought that he, as an individual, can rise above his level in society. It has succeeded in twisting and warping history, in telling half-truths, and creating a false patriotism which makes youth eager cannon-fodder. It has placed a premium upon financial and social success, at the cost of ideals.

As far as the worker is concerned, it has failed lamentably in furnishing the means of higher education, or the means of following the arts and the sciences. It has woefully failed to provide youth with an understanding of economics and of the society in which they live.

Conservative Trends

Teachers and Education personnel are not wholly to blame. They too are victims of the same system of education. Since the beginnings of the school system it has been identified with the "status quo." Money to build the schools had to be borrowed from the banks or other business men. Taxes to support them came from industry, and business men have been on school boards of every city and town. Schools and educators probably did not expound capitalistic culture; but like other institutions, public education is a reflection of the day and age in which it was born and nurtured.

Almost without exception, the schools of higher learning depend for their very existence on the endowments of the wealthy. For instance, Harvard has an endowment of over \$125,000,000 mostly Morgan controlled. The University of Chicago has an endowment of \$65,389,498 almost solely Rockefeller money.

So it becomes evident that until the educational system changes there must be another type of education.

Education in the fundamentals of economics and of the class in which we live. Education for the millions of workers in the mills, on the farms, in the offices, or wherever they may be.

Need For Education

Sometimes it seems as though everyone has seen the need for workers' education except the workers themselves. Labor leaders have long recognized the need for an informed rank and file, but the task was to convince the membership of that fact.

Recently workers and unions have been convinced; The Rand School,

Brookwood, Allied Schools for Workers Inc., and a host of other schools

and institutes have sprung up all

over the country. Practically all

unions have educational programs

for their members, as well as weekly

or semi-monthly trade journals. Some

have met with phenomenal success,

such as the International Ladies

Garment Workers Union which

boasts even a correspondence course!

Labor education has made tremendous strides in the past decade.

Why Workers' Education

Reasons for workers' education may be many and varied, however, boiled down most of them come under three general headings.

First let us consider the obvious practical reason: as unions have grown in size the demands made upon its active leadership have become larger and more complicated. A leader today must be an effective speaker, have an understanding of human nature, know economics and political trends. He must be able and efficient negotiator, as well as have all other attributes of a successful leader.

Denied the legacy of complete education in youth, most workers must depend upon experience and reading to fill the gap. This permits them to function effectively, but perhaps not to the fullest extent of their potential possibilities. The very nature of the conflict makes it imperative that when capital and labor sit down at the conference table, labor should be better prepared of the two.

Within recent years organized labor has added over four million persons to its rolls. Many people became union members for the first time. Many are members in card only, they have no consciousness of the real value and purpose of a union.

Illinois Labor Party Enters Full Ticket

Prime Union Need

In order that a union might progress, and play its role in the whole picture of organized labor; all of the new and old members should have experience and training in the art of self-government and enlightened democracy. The present split in the labor movement plus the fact that many unions are hopelessly lost in internal struggles should be an indication to anyone of the need for "Education for Democracy." Labor unions should be able to move smoothly and quickly; unfortunately reaction doesn't wait.

All of its members should know something of the vast, powerful, historic forces at work in the world, creating the history of yesterday, today and tomorrow.

The other two reasons while not as practical or as obvious, perhaps in the long run of human events may prove the more valuable. Membership old and new should be made to feel that the union is part of their daily lives. Their work, their education, their play and recreation; as well as the expression of their political and economic expression of power. Workers should be taught to accept the personal responsibility for the success or failure of their union and its program. Above all, each worker must feel an individual sense of responsibility for social conditions as they are; not in his trade or craft, not only in his community, but in the world order of the brotherhood of man.

As regards German youth, let's hope that current events in Germany will not all go by the boards in revealing the truth about uniforms and parading youth. After all, the herding for cannon fodder, especially the cream of the crop—youth—is a spectacle tragic enough for anyone to recognize. — J. D.

Adds Dignity to Labor

Lastly, his outlook on life and the world should be broadened; it must include a deeper appreciation and pursuit of his own cultural, moral and spiritual self. He should feel something of the dignity and needfulness of his task whatever it may be. He must reassume self-respect, fully aware of his own power.

No matter how brilliant leadership may be, it is upon these last two reasons that the basis of successful, permanent unionism is laid.

There are many problems involved in workers' education, for it is not all the same as academic training. However, there are many hands, and alert minds, working, writing, toiling; solving today's problems today, and tomorrow's problems tomorrow. All are working on the premise which Abraham Lincoln described:

"Why should there not be a patient confidence in the ultimate justice of the people? Is there any better or equal hope in the world?"

PACT ENDS SPLIT IN AUTOMOBILE UNION

Terminating a long and bitter internal wrangle between two opposing factions of the United Automobile Workers' union, a truce was signed in Detroit following a conference between Homer Martin, UAW president, and two CIO emissaries, Sidney Hillman, and Philip Murray.

The peace plan calls for establishing an arbitration board and reinstatement of four expelled officers of the union, and their trial by the peacemakers, Hillman and Murray, on October 1.

Real safety can be accomplished only by a proper mental attitude toward traffic regulations, control lights and signs and the rights of others.

HAS IT ALL BEEN SO SOON FORGOTTEN?

Keep Out Of Mexico

While our attention is engaged in the threat of hell in Europe, it would be a mistake to lose sight of a danger nearer home.

Mexico is giving our capitalistic-minded state officials a headache. The Mexican government has seized the privately-claimed oil resources of that nation for the Mexican people. Mexico is willing to pay—sometimes for the physical value of the oil industry above ground. But the Mexicans are not willing to pay at any time for the oil which God has placed in the ground. That, they claim, is theirs by natural right.

We do not wish to use this space to argue the merits of the rival claims. What we do want to say is that we don't care who is right and who is wrong.

At least, we don't care enough to be willing to fight about it!

Foreigners—and this includes Americans—who presume to own Mexico's natural resources come to that claim by investing dollars which they exploited from American workers.

The exploited would be fools to defend those dollars.

We don't think that the dignity of our nation requires that the armed forces of the United States should ever be used to safeguard the gamblers of Hearst and his ilk.

—Reading Labor Advocate.

LANDLORD UNCLE SAM PICKETED BY EX-HOMEOWNERS

NEW YORK—Four hundred men, women and children picketed the Brooklyn office of the Home Owners Loan Corp. in a fight against wholesale evictions. The small homeowners demand a 6-month moratorium on foreclosures where owners are paying interest and taxes, and ask that owners who lost their homes be permitted to occupy them at fair rentals.

E. E. Helfand, chairman of the organization of home-owners, told of 65-year-old Domenico Sirillo, who owned his home for 15 years and now faces eviction with his wife and 10 children. Sirillo's offer to act as janitor and pay \$30 a month rent was turned down by the HOLC, which asked \$50.

When delegation of pickets presented grievances to Merrill Hunt, in charge of the HOLC office, they were informed that he would discuss each person's problem individually. The picketers decided to send a delegation to Washington.

TEXAS RAIL MEN BACK STRIKE TO STOP 15% CUT

DALLAS, Tex.—Members of the railroad brotherhoods in Texas are "practically 100 per cent" in support of the call for a nation-wide strike in protest against the proposed 15 per cent wage cut ordered by operators, reports Joe Steadham of Austin, state legislative representative for the brotherhoods.

Virtually all votes are in, Steadham said, with the count showing an overwhelming sentiment in support of the walkout.

UNTIL THEN

When the people of one country, through the education of its youth, come to understand the ideals, aspirations, and the hopes of other countries, then they no longer will submit to war, any more than a civilized community now will tolerate a street brawl. — Dr. Uel W. Lamkin.

No real man ever took anything lying down, except a nap.

Life is divided into three terms—that which was, which is, and which will be. Let us learn from the past to profit by the present, and from the present to live better for the future.

HOW TIMES HAVE CHANGED

In savage tribes where skulls are thick and primal passions rage, they have a system sure and quick to cure the blight of age.

For when a native's youth has fled and years have snatched his vim, they simply knock him on the head and put an end to him.

But we in this enlightened age are built of sterner stuff, And so we look with righteous rage on deeds so harsh and rough.

For when a man grows old and gray and weak and short of breath, we simply take his job away and let him starve to death.

—Kenosha Labor.

UAW SIT STRIKE AFFECTS 16,000 MEN

Detroit, Mich.—The Plymouth plant of Chrysler corporation, employing 7,000 men, was forced to shut down production on 1939 models as a result of a strike at the Briggs Mack ave. body plant. Briggs supplies Chrysler bodies.

The strike at Briggs, the first of the 1939 production season, developed with a sitdown called by the United Automobile Workers' union. Nine thousand men were forced into idleness. The shutdown at Plymouth increased the number of men thrown out of work to 16,000. Most of them had returned to work only a few weeks ago after the seasonal suspension for model change.

UAW officials said the Briggs strike was called when the company persisted in using a production speedup and fired two men—one of them a shop steward—for objecting to the increased rate.

A Man Makes the World Go 'Round—When He's Part of America's Labor

Just one man—with one pair of muscular arms—one pair of keen-sighted eyes—one canny brain. He's a man of labor, and if it weren't for him the wheels of industry wouldn't turn... thick black smoke wouldn't gush from the chimneys of factories from coast to coast... trucks wouldn't be loaded, loaded with merchandise to be transported by boat, train and plane to all parts of the country... all parts of the world. A man makes the world go 'round when he's part of America's labor; he merits a day like this in tribute to the part he plays; he merits the admiration and adulation of all other people; he's important, because he does a job!—Oklahoma Labor.

SIMPLICITY

The greatest truths are the simplest; and so are the greatest men.